

Yaşlılıkta Sosyal Sorunlar ve Mekân: Kır/Kent Bağlamında Bir Değerlendirme

Social Problems and Space in Old Age: An Evaluation in the Context of Rural/Urban

ÖZET

Tüm dünyada yaşlı nüfus oranı giderek artmakta ve nüfusun yaşlanması ile birlikte hem genel olarak toplumu hem de doğrudan yaşlı bireyleri olumsuz yönde etkileyen sosyal sorunlar daha görünür hale gelmektedir. Sosyal sorunlara maruz kalma durumu ise yaşlı bireylerin farklı yaşam deneyimlerine sahip olması ile bağlantılı olarak değişkenlik gösterebilmektedir. Yaşlı bireylerin yaşam deneyimlerindeki farklılıklar cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim, gelir gibi faktörlerin yanı sıra yaşadıkları mekândan da önemli ölçüde etkilenmektedir. Nitekim mekân hem kendine has özellikleri itibarı ile hem de mekân ile kurulan ilişkiler doğrultusunda yaşlı bireylerin yaşamında belirleyici bir özelliğe sahip olmaktadır. Bu doğrultuda sosyal sorunların mekândan bağımsız düşünülmesi de pek mümkün görülmemektedir. Buradan hareketle çalışmanın amacı, yaşlılığa bağlı sosyal sorunları mekânsal bağlamda değerlendirmek ve incelemektir. Literatürde yaşlılık ve mekân ilişkisini ele alan sınırlı sayıda çalışmanın bulunması ve özellikle yaşlılıkta sosyal sorunların mekânsal bir perspektifle kırsal ve kentsel alanlar temelinde karşılaştırmalı olarak ele alındığı çalışmaya rastlanılmaması bu makalenin özgün yanını oluşturmaktadır. Böylece bu çalışmanın, yaşlılıkta sosyal sorunların analizinde mekânsal boyutun dikkate alınması konusunda yapılan değerlendirmeler ile literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca hem kırsal hem de kentsel alandaki yaşlı bireylere özgü sosyal politikalar geliştirilmesi konusunda bir farkındalık yaratması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı, yaşlılık, sosyal sorun, mekân

ABSTRACT

The proportion of the elderly population is increasing all over the world, and with the aging of the population, social problems that negatively affect both society in general and directly elderly individuals become more visible. Exposure to social problems may vary depending on the fact that elderly individuals have different life experiences. Differences in the life experiences of elderly individuals are significantly affected by factors such as gender, age, marital status, education, income, as well as the place they live in. As a matter of fact, space has a determining feature in the lives of elderly individuals both in terms of its unique features and in line with the relations established with the space. In this respect, it is not possible to consider social problems independently of the place. From this point of view, the aim of the study is to evaluate and examine the social problems related to old age in a spatial context. The fact that there is a limited number of studies in the literature dealing with the relationship between aging and space and that there is no study in which social problems in old age are discussed comparatively on the basis of rural and urban areas with a spatial perspective constitutes the original aspect of this article. Thus, it is thought that this study will contribute to the literature with the evaluations made about considering the spatial dimension in the analysis of social problems in old age. In addition, it is expected to raise awareness about the development of social policies specific to elderly individuals in both rural and urban areas.

Keywords: Elderly, old age, social problem, space

GİRİŞ

Bireyler doğduğu günden yaşamının sonuna kadar fizyolojik, psikolojik ve sosyal olmak üzere birçok yönden birtakım değişimler yaşamakta ve bu süreç yaşlanmaya tekabül etmektedir. Bu süreç içerisinde bireyin birçok yönden fonksiyonlarının azaldığı, bağımlı bir yaşama geçiş olarak da nitelendirilen evresi ise yaşlılık olarak tanımlanmaktadır (Kalınkara, 2016: 7-8). Öte yandan yaşlılık ve yaşlı tanımları toplumdan topluma, kültürden kültüre ve zaman göre farklılık göstermektedir. Bu nedenle yaşlılığın kabul edilen ortak bir tanımı olmadığı gibi yaşlılığın başlangıcı olarak net bir yaş sınırından da bahsedilememektedir. Ancak genel olarak 65 yaş ve üzeri bireylerin yaşlı olarak kabul edildiğiyle ilgili genel bir kanı bulunduğu (Şentürk, 2018: 17) bu konuda yapılan çalışmalarda (Kahraman vd., 2022: 124; İçli, 2022: 45; Bahadır vd., 2022: 83; Görgün Baran vd., 2020: 72) da görülmektedir.

Pelin Suzan Işıkoğlu¹

How to Cite This Article

Işıkoğlu, P. S. (2023). “Yaşlılıkta Sosyal Sorunlar ve Mekân: Kır/Kent Bağlamında Bir Değerlendirme” International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:108; pp:5429-5441. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sss.67730>

Arrival: 16 December 2022
Published: 28 February 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Öğr. Gör., Pamukkale Üniversitesi Honaz MYO; Doktora öğrencisi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, Muğla, Türkiye. ORCID: 0000-0001-8251-2154

Yaşlılık, günümüzde hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerin en önemli konularından birini oluşturmaktadır. Nitekim çoğu ülkede doğum oranlarının azalması, sağlık alanındaki gelişmeler, ortalama yaşam süresinin uzaması ve ölüm oranlarının azalması ile birlikte dünya nüfusu içerisinde yaşlı bireylerin oranı hızla artmaktadır (Günaydın, 2019: 2). Bu doğrultuda dünyada 2011 yılında %7,7 olan yaşlı nüfus oranının 2021 yılında %9,6'ya yükseldiği belirtilmektedir. Nüfus projeksiyonlarına göre ise dünyada yaşlı nüfus oranının 2040 yılında %14,5; 2060 yılında %18,7 ve 2080 yılında ise %21,8 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.²

Benzer şekilde Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) İstatistiklerle Yaşlılar (2021) Raporu'nda belirtildiği üzere demografik dönüşüm³ sürecinde olan Türkiye'de de yaşlı nüfus oranı diğer yaş gruplarına göre daha hızlı bir şekilde artmaktadır. Buna göre Türkiye'de 2011 yılında %7,3 olan yaşlı nüfus oranının 2021 yılında %9,7'e yükseldiği belirtilmektedir. Nüfus projeksiyonlarına göre ise yaşlı nüfus oranının 2040 yılında %16,3; 2060 yılında %22,6 ve 2080 yılında ise %25,6'ya yükseleceği öngörülmektedir.⁴

Toplam nüfus içerisinde yaşlı nüfus oranının artmasının toplumun birçok alanında etkilerinin olması beklenmekte (Kalınkara, 2016: v) ve nüfusun hızla yaşlanması, giderek artan bir politik endişe haline gelmektedir (Heuvel, 2012: 293). Bu endişe, büyük ölçüde yaşlı nüfusun artması ile ortaya çıkması muhtemel sosyal sorunlar ile ilişkili olmaktadır. Sosyal sorunlar, bireylerin deneymediği ancak tüm toplumu ilgilendiren ve toplum üzerinde doğrudan ya da dolaylı olarak etkileri bulunan sorunları ifade etmektedir (Koçak, 2019: 16; Biçer, 2002: 49). Dolayısıyla yaşlılık ile ilişkili sosyal sorunlar hem genel olarak toplumu hem de yaşlı bireyleri olumsuz yönde etkileyen sorunları yansıtmaktadır. Bu bağlamda yaşlı bireyler; sağlık durumunun kötüleşmesi, ihmal ve istismar, ayrımcılık, yoksulluk, yalnızlık, sosyal izolasyon gibi birçok sosyal soruna maruz kalmaktadır (Görgün Baran vd., 2020: 73; Şentürk, 2018: 8; Taşkesen, 2017: 75).

Öte yandan bu sorunlar hem toplumdaki topluma göre değişmekte (Mooney vd., 2011: 3; Lopata ve Levy, 2003: 3) hem de mevcut toplum içerisindeki yaşlı bireyler arasında sorunları deneyimleme biçimi farklılaşmaktadır. Nitekim yaşlı bireyler homojen bir gruba oluşturmadığı için bu tür sorunların her bir bireyi aynı derecede etkilemesi de söz konusu olmamaktadır. Bu hususta yaşlı bireylerin farklı yaşam deneyimlerine sahip olmasının etkisinden bahsedilebilir. Bu farklılıklarda cinsiyet, yaş, gelir gibi değişkenlerin yanı sıra yaşadıkları mekânın da önemli bir rolü bulunmaktadır.

Zira mekân, sadece coğrafi açıdan fiziksel özellikleri ile değil, içinde yaşayan bireylerle anlamlı bir bütün oluşturan, sosyal ve psikolojik özellikleri içerisinde barındıran bir kavramı yansıtmaktadır (İsen, 2022: 36). Bu bağlamda mekân, yaşlı bireylerin toplumsal hayata aktif olarak katılımlarında, bağımsız, güvenli bir şekilde yaşamalarında (Kalınkara, 2015: 11); yaşadıkları mekân ile kurdukları ilişkilerde, aidiyet duygusunda (Özgür, 2019: 95) belirleyici bir özelliğe sahip olmaktadır. Böylelikle mekânlar yaşlı bireylerin gündelik hayat pratiklerini şekillendirmekte (Şentürk ve Kurtkapan, 2017: 4) ve genel olarak yaşlılık dönemindeki yaşantısını, karşılaştıkları sosyal sorunları etkilemektedir (Esendemir, 2016: 414; Şentürk, 2018: 42-43). Dolayısıyla farklı mekanlarda yaşlanmanın, yaşlılığın nasıl deneyimlendiği, bireyleri, toplumları ve mekanları nasıl etkilediği, şekillendirdiği, konuyla ilişkili çalışmalar açısından da önem arz etmektedir. Ancak literatürde yaşlılık ile ilgili çalışmalarda mekâna ilişkin vurgunun yeteri kadar dikkate alınmadığı belirtilmektedir (Özgür ve Yakar, 2021: 4) Nitekim yaşlılıkta mekânın rolünü, önemini vurgulayan sınırlı sayıda çalışma bulunmakla birlikte yaşlılıkta sosyal sorunların mekânsal bir perspektifle karşılaştırılmalı olarak ele alındığı çalışmaya rastlanılmaması bu makalenin özgün yanını oluşturmaktadır. Böylece yaşlılıkta sosyal sorunlar üzerinde yaşanan mekânın önemli bir belirleyici olduğu ve mekânın yaşlılık çalışmalarında analizlere dahil edilmesi konusunda bir farkındalık yaratmak amaçlanmaktadır.

Öte yandan mekân kavramı bazen bireylerin barındığı yer, özel yaşam alanları bazen de barınma ve bakım ihtiyacını karşılamaya yönelik kurumsal mekanlar olarak ele alınmaktadır. Bu doğrultuda kimi çalışmalarda mekân, *konut/ev* (Ay ve Çetin, 2022: 236; Eyüboğlu ve Zorlu, 2021: 59) kimi çalışmalarda ise *huzurevleri* (Asayesh ve Özben, 2019: 849; Cao ve Dewancker, 2020: 1; Demirkan Türel, 2011: 28; Repo, 2018: 233) ve *bakımevleri* (Oğuz vd., 2010: 23) şeklinde değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra mekânın *kırsal ve kentsel* alanlar olarak yer aldığı birçok çalışmaya (Azak ve Belir, 2020: 20; Chao vd., 2021: 1; Ergun ve Dericioğulları Ergun, 2020: 121; Gökğür, 2006: 71; Lak vd., 2019: 1; Nord ve Byerley, 2020: 109) da rastlanılmaktadır. Yaşlılıkta sosyal sorunların mekânsal perspektiften değerlendirildiği bu çalışmada da mekân, kır ve kent bağlamında ele alınmaktadır.

²United Nations Department of Economic and Social Affairs (UNDESA), Population Division, World Population Prospects 2022, <https://population.un.org/wpp/Download/Standard/Population/> Erişim tarihi: 03.01.2023

³Demografik dönüşüm, "yüksek doğurganlık ve ölümlülük hızlarının hüküm sürdüğü bir durumdan ölüm hızlarının da düşmüş olduğu ve doğumların bilinçli olarak kontrol edildiği yeni bir duruma geçişi" ifade etmektedir (Yüceşahin, 2011: 12).

⁴<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Yasli-2021-45636> Erişim tarihi: 20.07.2022

YAŞLILIKTA SOSYAL SORUNLARIN KIR/KENT AYRIMINDA İNCELENMESİ

Bu başlık altında yaşlılık döneminde sıkça karşılaşılan sağlık ve bakım ihtiyacı, yaşlı istismarı ve ihmali, yaşlı yoksulluğu, yaş(lı) ayrımcılığı, sosyal izolasyon, yalnızlık ve sosyal uyum sorunları kırsal ve kentsel alanlar temelinde değerlendirilmektedir.

Kır/Kent Ayrımında Sağlık ve Bakım İhtiyacı

Sağlık sorunları ve bakıma muhtaçlık her ne kadar yaş ile doğrudan bağlantılı olmasa da özellikle yaşlı bireyler arasında daha yaygın görülen bir durum olarak değerlendirilmektedir (Koçman, 2006: 109). Bu bağlamda her bireyin yaşamının herhangi bir döneminde sağlık sorunları ile karşılaşması muhtemel iken yaşlılık ile birlikte daha görünür hale gelmektedir. Nitekim artan yaş ile birlikte bireylerin sağlık ile ilgili sorunları ve bakım ihtiyaçlarının arttığı bilinmektedir. Bu doğrultuda TÜİK tarafından gerçekleştirilen Sağlık Araştırması (2019) sonuçlarına göre; bireylerin genel sağlık sorunlarının yaş ile birlikte arttığı, sağlık durumunu kötü ve çok kötü olarak belirtenler arasında ise en yüksek oranın 65 yaş ve üzeri bireyler (özellikle de kadınlar) olduğu görülmektedir. Söz konusu araştırmada herhangi birinin yardımı olmadan yürüyemeyen, merdiven inip çıkamayanların da diğer yaş gruplarına göre 65 yaş ve üzeri bireyler arasındaki oranı oldukça yüksek tespit edilmiştir.⁵

Yaşlılıkta sağlık ve bakım ihtiyacı ile ilişkili sorunlar ise bireylerin yaşadıkları mekândan önemli ölçüde etkilenmekte ve kentsel ve kırsal alanlardaki yaşlı bireylerin sorunu deneyimleme biçimleri de farklılaşmaktadır. Nitekim yapılan araştırmalarda genellikle kırsal alandaki yaşlı bireylerin kentsel alandakilere göre (hastalık, işlev bozukluğu, engellilik, hareket kısıtlılığı, akut ve kronik gibi) daha fazla sağlık sorununa sahip oldukları belirtilmektedir (Palmore, 1984: 40; Gillanders vd., 1996: 8; Verma, 2008: 112). Bu durum sağlık sorunlarında kentsel ve kırsal yaşlı bireyler arasında farklılıklara yol açan birtakım faktörlerin etkisini göstermektedir.

Bu doğrultuda Zhang vd. (2017: 9-10) tarafından Çin'deki yaşlı bireyler arasında sağlık hizmetlerine erişim ve yaşanan sağlık sorunları (engellilik vs.) arasındaki ilişkinin ele alındığı bir çalışmada, kentsel ve kırsal farklılıklar ortaya konmaktadır. Buna göre; sağlık hizmetlerine yetersiz erişimin Çin'deki yaşlı bireyler arasında daha yüksek engellilik, bilişsel bozulma ve tüm nedenlere bağlı ölüm oranları ile önemli ölçüde ilişkili olduğu vurgulanmaktadır. Sağlık hizmetlerine erişim ve sağlık sorunları (engellilik, bilişsel bozulma ve tüm nedenlere bağlı ölüm) arasındaki ilişkilerin ise kentsel alandaki yaşlı bireylere göre kırsal alandaki yaşlı bireyler arasında daha güçlü olduğu belirtilmektedir. Dolayısıyla kırsal alanda yaşlı bireylerin sağlık hizmetlerine erişememesi daha fazla sağlık sorunları yaşamalarında etkili bir faktör olarak tespit edilmiştir.

Sağlık sorunlarında kentsel ve kırsal farklılıkları yansıtan bir diğer faktör ise yaşlı bireylerin sosyo-ekonomik statüsü ile ilişkili olmaktadır. Shahar vd. (2019: 11) tarafından Malezya'da kırsal ve kentsel alandaki yaşlı bireylerin düşük sosyo-ekonomik statü ile ilişkili diyet, beslenme, fiziksel ve bilişsel faktörlerin incelendiği çalışmalarında; sosyo-ekonomik statüsü düşük olan yaşlı bireylerin, üst ve orta gelir gruplarına göre daha kötü beslenme durumuna, beslenme alışkanlıklarına, bilişsel ve işlevsel duruma sahip olduğu vurgulanmaktadır. Bununla birlikte düşük sosyo-ekonomik grubun ilişkili faktörleri kırsal ve kentsel alanlarda ikamet eden yaşlı bireylerin fonksiyonel durumları ve beslenme alışkanlıklarında biraz farklılık içermektedir. Özellikle kırsal alanda yaşayan yaşlı bireyler arasında yetersiz beslenme ve işlevsel durum, kentsel alandaki yaşlı bireylere kıyasla uygun sağlık hizmetlerine daha az erişim nedeniyle onları daha yüksek sağlık sorunları riskine sokmaktadır. Bu konuda düşük gelirli ve kırsal alanda yaşayan yaşlı bireylerin sağlık ve beslenme durumlarını iyileştirmeye yönelik program ve politikaların oluşturulmasına ihtiyaç olduğu belirtilmektedir.

Diğer taraftan kırsal ve kentsel alan, bireylerin yaşam tarzlarını da şekillendirerek fiziksel sağlığı üzerinde etkili olmaktadır. Özellikle yaşlılık döneminde önem arz eden, bireylerin hareket kabiliyeti ya da hareket kısıtlılığı fiziksel sağlığının önemli bir belirleyicisi olmaktadır. Fiziksel hareketlilik konusundaki farklılıklar ise kırsal ve kentsel alanda yaşam biçimi ile ilişkilendirilmektedir. Efe vd. (2021:53-56) tarafından Muş'un kırsal ve kentsel alanlarında yaşayan yaşlı bireyler arasında bir sağlık sorunu olarak sarkopeni⁶ yaygınlığının araştırıldığı çalışmada; sarkopeni'nin kent merkezinde yaşayan yaşlı bireyler arasında daha yaygın görüldüğü ortaya konmaktadır. Bu durum, kırsal alandaki yaşlı bireylerin yaptıkları işlerde vücut kaslarını kullanarak daha aktif olmaları, kentsel alandaki bireylerin ise daha az fiziksel aktiviteye sahip olması ve daha az güneşe maruz kalması ile ilişkilendirilmektedir.

Benzer şekilde Mazocco vd. (2019: 122) tarafından kırsal ve kentsel yaşlı kadınlar arasında sarkopeni'nin yaygınlığı üzerine gerçekleştirilen çalışmada; sarkopeni'nin kırsal alandaki yaşlı kadınlara kıyasla kentsel alandaki

⁵ <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=saglik-ve-sosyal-koruma-101&dil=1>, Erişim tarihi: 21.07.2022

⁶ Geriatrik bir sendrom olarak kabul edilen sarkopeni; yaşlılarda fiziksel kırılganlık, fonksiyonel azalma, sağlıkla ilişkili yaşam kalitesinin azalması ve erken ölüm riskine neden olabilen, yaşlanmaya eşlik eden kas kütlesi kaybını ifade etmektedir (Bianchetti ve Novelli, 2019: 23).

yaşlı kadınlar arasında daha sıklıkla görüldüğü tespit edilmektedir. Pongchaiyakul vd. (2013: 346) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da sarkopeni için en belirleyici faktörün kentsel çevre olduğu ve bunu sırasıyla yüksek vücut kitle indeksi ve ilerleyen yaş faktörü izlemektedir.

Yaşlı bireylerin karşılaştığı bu tür sağlık sorunları beraberinde artan bakım ihtiyacını da gündeme getirmektedir. Bu doğrultuda yaşlı bireylerin artan bakım ihtiyacı ile birlikte farklı sorunlar meydana gelebilmekte ve bu sorunlar kırsal ve kentsel alanlar bağlamında değerlendirilebilmektedir. Yaşlı bireylerin bakım ihtiyacının kim/ler ya da hangi kurumlar tarafından karşılandığı, ilgili hizmetin mevcut yerleşim alanında varlığı ve erişilebilirliği gibi hususlar yaşlı bireylerin bakım ihtiyacında kırsal ve kentsel farklılıkların anlaşılmasında etkili olmaktadır. Örneğin hizmetler ve hizmetlere erişim konusundaki kırsal ve kentsel alana ilişkin farklar yaşlı bireylerin formal bakım hizmetine erişimlerine de yansımaktadır.

Nitekim yaşlı bireylerin ihtiyaç duyduğu bakım hizmetinde sağlanan desteklerin kırsal ve kentsel alanlar bağlamında karşılaştırmasını inceleyen bir çalışmada; yaşlanma ve bakım verme deneyimlerinin coğrafi alanla ilişkili olduğu vurgulanmaktadır. Bu doğrultuda kırsal alanlarda yaşlı bireylerin ailelerinden, arkadaşlarından ve komşularından informal bakım alma olasılıklarının kentsel alanlara göre daha fazla olduğu belirtilmektedir (Innes, 2019: 2). Wimo vd. (2017: 23) tarafından İsveç'te yapılan bir çalışmada da informal bakımın (aile, eş, dost, çocukları tarafından yaşlı bireyin bakımının gerçekleştirilmesi) kentsel alanlara göre kırsal alanlardaki yaşlı bireyler arasında daha yaygın olduğu tespit edilmektedir.

Her ne kadar geleneksel aile yapısının hâkim olduğu kırsal alanlarda yaşlı bireylere informal bakım sağlansa da son zamanlarda formal bakım hizmetlerine olan ihtiyacın da arttığı belirtilmektedir (Say Şahin, 2021: 8). Nitekim informal bakım hizmeti sağlayanların varlığına rağmen bazı hastalık hallerinde (örneğin alzheimer, demans) yaşlı bireylerin uzman kuruluşlardan bakım desteği alması daha gerekli ve önemli olabilmektedir. Bu aşamada kırsal alanlarda yaşayan yaşlı bireylerin mevcut hizmete erişememesi bakım konusundaki kırsal ve kentsel alana ilişkin farklılıkları yansıtması açısından önem arz etmektedir. Bunun yanı sıra yaşlı bireylere informal bakım veren çocuklarının ve özellikle kentsel alanda kadınların çalışma hayatında olması, yaşlı ebeveynine uzak bir mesafede ikamet etmesi gibi unsurlar da bakım konusunda kırsal ve kentsel farklılıkları, zorlukları yansıtması açısından değerlendirilebilir.

Kır/Kent Ayrımında Yaşlı İstismar ve İhmali

Savunmasız, hassas gruplardan biri olarak yaşlı bireylerin maruz kaldığı sorunlardan birini de yaşlı istismar ve ihmali oluşturmaktadır. Yaşlı istismarı, yaşlılara yönelik fiziksel, duygusal veya psikolojik nitelikte gerçekleşen acı çekme, yaralanma veya fiziksel acı gibi birtakım komplikasyonlara neden olabilen, insan haklarını ihlal eden ve yaşlı bireyin yaşam kalitesini bozan kasıtlı veya kasıtsız davranışlar olarak ifade edilmektedir (Gholipour vd., 2020: 140). İhmali ise yaşlı istismarının türleri (cinsel, finansal, psikolojik, fiziksel istismar vb.) arasında yer almakla birlikte kişinin, yaşlı bireylere yönelik sorumluluklarını ya da yükümlülüklerini yerine getirmeyi reddetmesi ya da yerine getirmemesi şeklinde tanımlanmaktadır (Gorbien ve Eisenstein, 2005: 281).

Yaşlı istismar ve ihmalinin ortaya çıkmasında bazı risk faktörlerinin yaşlı bireyleri daha savunmasız hale getirdiği bilinmektedir. Söz konusu riski artıran etmenlerin ya da yaşlı istismar ve ihmalinin yaşanmasına neden olan unsurların hem mağdur olan yaşlı bireylerin hem de istismarın faili konumundaki kişi/kişilerin özelliklerinden (cinsiyet, yaş, medeni durum, kronik ciddi fiziksel sağlık sorunu, bilişsel bozuklukların varlığı vb.) kaynaklandığı belirtilmektedir (Ananias ve Strydom, 2014: 272-274). Öte yandan bu faktörlere ek olarak yaşlı istismarı ve ihmaliinde aile yapısının değişmesi, çekirdek aile yapısında artış, kadınların çalışma yaşamına katılımının artması, yaşlı bireylerin rol ve statülerinin azalması gibi etmenlerden de bahsedilmektedir (Kalaycı vd., 2020: 362). Bu durum modernleşme ile birlikte yaşanan değişimler ve özellikle kırdan kente göçün yaşlı bireyler üzerindeki etkilerini yansıtılmaktadır. Benzer şekilde Gholipour vd. (2020: 140), kentleşme, modernleşme, geleneksel değerlerin değişmesi, yeni ve eski nesil değerler sisteminin çelişmesi ve ailenin yaşının bakımını kabul edememesi, ihmali gibi durumların, yaşlıların ev içi yaşlı istismar riskini artıracaklarını vurgulamaktadır. Bu doğrultuda kentte ve/veya kırsal alanda kalan yaşlı bireylerin deneyimledikleri istismar ve ihmaliinde yaşadıkları mekâna ilişkin değerlendirmeler önem kazanmaktadır.

Nitekim kırsal alandaki yaşlı bireylerin istismarında toplumsal değişim ile birlikte saygı ve statü kaybının kırsal yaşlıları daha fazla etkilemesi ve bir diğer neden olarak ise göç faktörünün etkili olduğu belirtilmektedir. Kırsal alandaki yaşlı bireylerin çocuklarının kente göç etmesi ile birlikte aile desteğine en çok ihtiyaç duydukları dönemde yaşlı bireylerin yalnız kaldıkları ve kendilerini dışlanmış hissettikleri belirtilmektedir. Kentsel alanda ise yoğun iş ve yaşam koşulları nedeniyle aile üyelerinin yaşlı bireylere gerekli özen ve ilgiyi gösterememesinin yaşlı bireylerin istismarında etkili olduğu vurgulanmaktadır (Patel ve Mishra, 2018: 114-115). Böylelikle yaşlı istismar türleri ve

yaygınlığı kırsal ve kentsel alandaki yaşlı bireyleri farklı derecelerde etkilemekte ve aynı zamanda yaşlı istismarına etki eden faktörlerde de kırsal ve kentsel alana özgü benzerlik ve farklılıklar ortaya çıkmaktadır.

Bu doğrultuda Sathya ve Premkumar (2020: 5-6) tarafından Hindistan'daki yaşlı bireylerin istismarı ile engellilik ve fonksiyonel kısıtlılık arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada; kentsel alandaki yaşlı bireylerin kırsal alandaki yaşlı bireylere göre daha yüksek yaşlı istismarı riski altında oldukları ortaya konulmaktadır. Söz konusu çalışmaya göre kırsal ve kentsel alanlarda yaşlı istismarına etki eden faktörler arasında da farklılıkların olduğu belirtilmektedir. Buna göre yaşlı istismarı ile eğitim durumu ve öznel sağlık durumu arasındaki ilişki sadece kentsel alanda etkili faktörler olarak değerlendirilmektedir. Kırsal alanda ise yaşlı istismarı ile medeni durum, din faktörü ve tütün kullanımı ilişkili bulunmaktadır. Ayrıca kentsel alandaki yaşlı kadınların istismar riskinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde Cadmus ve Owoaje (2012: 980) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da kentsel alandaki yaşlı kadınların kırsal alandakilere göre istismarı daha fazla deneyimledikleri belirtilmektedir.

Kırsal ve kentsel alanlarda yaşlı bireylerin istismarına neden olan faktörlerdeki farklılıkların yanı sıra bazı istismar biçimlerinin görülme sıklığı da kırsal ve kentsel alanlara göre farklılaşmaktadır. Buna göre Kaur vd. (2015: 375) tarafından kırsal ve kentsel yaşlı bireyler arasında algılanan istismar ve sosyal ihmalin karşılaştırmalı bir analizinin sunulduğu çalışmada; kırsal alanda yaşayan yaşlılarda algılanan fiziksel istismarın daha yüksek olduğu ve bu durumun okuma yazma bilmeyen, eşini kaybetmiş/boşanmış ve kısmen bakıcıya bağımlı yaşlı kadınlarda önemli ölçüde daha yüksek tespit edildiği belirtilmektedir. Bunun yanı sıra algılanan psikolojik istismarın, finansal istismarın ve sosyal ihmalin kentteki yaşlı bireyler arasında daha yüksek oranda gerçekleştiği belirtilmektedir. Özetle kentte yaşayan yaşlı bireylerde sosyal ihmalin daha yaygın olduğu, kırsal alanda ise fiziksel istismarın daha fazla deneyimlendiği ortaya konmaktadır. Dimah ve Dimah (2003: 88-90) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise, kırsal ve kentsel alanlarda yaşlı bireylerin finansal istismarı konusunda bir farklılık bulunmaz iken fiziksel, duygusal istismar ve yoksunluğun kırsal alanda; ihmal vakalarının ise kentsel alandaki yaşlı kadınlarda daha sık görüldüğü tespit edilmiştir.

Kırsal ve kentsel alandaki yaşlı bireylerin istismarı deneyimleme biçimindeki farklılıklarda engellik durumu, cinsiyet, eğitim düzeyi, öznel sağlık durumu ve sosyo-ekonomik statüsü gibi faktörler etkili olmaktadır. Ancak bununla birlikte bireylerin içinde bulunduğu yerel koşullar ve yaşanılan mekâna ilişkin eşitsizliklerin varlığı da belirleyici olmaktadır. Nitekim Chen ve Chan (2022: 17) tarafından Çin'de gerçekleştirilen bir çalışmada; düşük ekonomik statüye sahip ve kırsal alanlarda yaşayan yaşlı bireylerin çeşitli şiddet türlerine maruz kalma riskinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durum ise Çin'in kırsal ve kentsel alanlarının gelir, sosyal refah ve istihdam olanakları açısından önemli eşitsizlikleri barındırması ile açıklanmaktadır.

Kır/Kent Ayrımında Sosyal Uyum Sorunu

Sosyal uyum, "insanların çevreye ve çevrenin de insanlara uyum süreci" olarak tanımlanmaktadır (Zheleva, 2013: 235). Bu nedenle uyum, bireyin ve/veya çevrenin karşılıklı olarak olumlu bir denge içerisinde olduğu, devam eden bir süreci yansıtmaktadır. Bu denge sosyal bir bağlamda gerçekleştiğinde de sosyal uyumun sağlandığı belirtilmektedir. Bireyler yaşamları boyunca karşılaştıkları değişikliklere uyum sağlamakla birlikte bazen bu konuda birtakım güçlükler yaşamaktadır. Bu güçlüklerin ise yaşlı bireyler arasında daha yaygın olduğu belirtilmektedir. Nitekim yaşlı bireylerin genellikle sosyal rollerde, statülerde ve sosyal destek ağlarında değişiklikler yaşadıkları, yaşlandıkça eşlerinin, aile üyelerinin ve arkadaş kaybının sıklıkla görüldüğü vurgulanmaktadır. Bu tür kayıplar yaşlı bireylerin uyumunu zorlaştırmaktadır. Bunun yanı sıra yaşlılıkta çalışma hayatından ayrılmayı gerektiren emeklilik gibi rol değişimlerinin de yaşlı bireylerin gelir kaybı/azalması, sosyal ilişkilerin sıklığı ve kalitesini olumsuz yönde etkilemesinin sosyal uyumu güçleştirdiği belirtilmektedir (Pettibon vd., 1996: 12-16).

Yaşlı bireyler yaşamın çeşitli alanlarında sosyal uyum sorunları yaşamakla birlikte homojen bir grup olmadıkları için etkilenme dereceleri farklılık gösterebilmektedir (Zheleva: 2013: 235). Bu bağlamda yaşlı bireylerin sosyal uyumunda eğitim, meslek, gelir, ileri yaş gibi faktörlerin yanı sıra kentsel ve/veya kırsal alanlarda yaşamaları da etkili olmaktadır (Kurt, 2008: 28). Nitekim kentsel ve kırsal alanda yaşamının yaşlı bireylerin sosyal uyumunu doğrudan etkilediği birçok çalışmada da vurgulanmaktadır. Bu doğrultuda Burnette vd. (2021: 475-476) tarafından yapılan bir çalışmada; kentsel alandaki yaşlı bireylerin kırsal alandakilere göre daha fazla sosyal uyum sorunu yaşadıkları ortaya konmaktadır. Bu durum kentsel alanda ailesiyle birlikte yaşayan yaşlı bireyler arasında, aile ile birlikte yaşamının bireyin aile dışında başkaları ile iletişimini ve etkileşimini azalttığı ve bu nedenle daha fazla sosyal uyum sorunu yaşadıkları şeklinde açıklanmaktadır. Tüm yaş gruplarının dahil edildiği Avery vd. (2021: 536) tarafından gerçekleştirilen bir başka çalışmada da kırsal alanlarda yaşayan bireyler arasında kentsel alanlara kıyasla sosyal uyum endeksi daha yüksek (sosyal uyum konusunda daha az sorun yaşadıkları) tespit edilmiştir. Kırsal ve

kentsel alanlar arasındaki bu farklılık ise; kırsal alanlarda daha yüksek düzeyde yardım etme isteği, sıkı sığıya bağlı topluluk algıları ve komşular arasındaki güven faktörleriyle ilişkilendirilmektedir.

Yaşlı bireylerin sosyal uyum sorunu yaşamasında etkili olan birçok faktör bulunmakla birlikte bu faktörlerin de kırsal ve kentsel bağlamda değerlendirilmesi mekâna ilişkin farklılıkları yansıtması açısından önem arz etmektedir. Örneğin eş kaybı yaşlı bireylerin sosyal uyum sorununda etkili olan faktörler arasında yer almaktadır. Bu bağlamda Berardo (1967: 28) tarafından kırsal ve kentsel yaşlı bireyler arasında eş kaybı sonrası yaşanan sosyal uyuma ilişkin gerçekleştirilen çalışmada; eş kaybının özellikle kırsal alanlarda yaşayan yaşlı kadınların ekonomik anlamda güçlük çekmesine öncülük ettiği sonucuna varılmaktadır. Bunun yanı sıra kırsal alanda yaşayan yaşlı erkeklerde ise sağlık durumunda bozulmaya ve yaşam düzeyinde bir azalmaya yol açmaktadır. Bu durum kırsal kesimde yaşayan yaşlı bireyler için daha büyük baskılar yaratmaktadır.

Yaşlı bireylerin sosyal uyum sorunu yaşadıkları alanlardan bir diğerini ise yeni teknolojiler ve bu teknolojilere uyum sürecinde karşılaştıkları zorluklar oluşturmaktadır. Kırsal yaşlı bireylerin teknolojiye uyum konusunda en sık karşılaştıkları sorunların başında, yeni teknolojileri kullanıma ilişkin beceri, deneyim ve aşinalık eksikliği olduğu belirtilmektedir. Bu faktörler kentsel alanlarda yaşlı bireylerin dijital bölünmesinde de etkili olmakla birlikte; kırsal alanın, yaşlı bireylerin dijital uçurumuna katkı sağlayan çevresel ve sosyal kısıtlamaları daha da kötüleştirdiği belirtilmektedir. Kırsal alanda yaşayanların kentsel alandaki bireylere göre internete erişim konusunda daha az fırsata sahip olmaları bu duruma örnek oluşturmaktadır (Hodge vd., 2017: 476).

Nitekim Berner vd. (2015: 245-246) tarafından İsveç'te kırsal ve kentsel alanlarda yaşayan yaşlı bireylerin internet kullanımlarına ilişkin gerçekleştirilen çalışmada; kentsel alanda yaşayan yaşlı bireylerin kırsal alandaki yaşlı bireylere göre interneti daha fazla kullandıkları tespit edilmektedir. Bunun yanı sıra hem kırsal hem de kentsel alandaki yaşlı bireylerin internet kullanımlarında yaş ve eğitim düzeyinin etkisinin olduğu ve bu doğrultuda hem kır hem de kentte yaşlı bireyler arasında daha genç yaşta olanlar (65-80 yaş aralığındaki bireyler) ile yüksek eğitilmiş olanların daha fazla internet kullanımına sahip oldukları da ortaya konmaktadır. Benzer şekilde Marcellini vd. (2007: 253) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da kentsel alandaki yaşlı bireylerin yeni teknolojik ürünleri daha fazla kullandıkları ve teknoloji kullanımının kırsal ve kentsel alanlardaki yaşlı bireylerin yaş ve eğitim düzeyine göre farklılık gösterdiği tespit edilmektedir.

Kır/Kent Ayrımında Sosyal İzolasyon ve Yalnızlık

Sosyal izolasyon ve yalnızlık, uzun süredir yaşlılık ile ilişkilendirilen önemli sorunlar arasında yer almaktadır. Nitekim nüfus yaşlandıkça bu sorunların giderek daha büyük bir endişe kaynağı haline gelmesi beklenmektedir (Wenger vd., 1996: 333). Sosyal izolasyon ve yalnızlık, her ne kadar bazen birbirinin yerine kullanılsa da farklı anlamlara sahiptir. Bu doğrultuda sosyal izolasyon, genellikle bir bireyin başkalarıyla asgari düzeyde temas kurduğu ve/veya topluluk yaşamına genel olarak düşük düzeyde dahil olduğu nesnel bir durum iken yalnızlık ise daha öznel bir deneyim olarak kabul edilmektedir. Yalnızlık, bir kişinin sosyal ilişkilerini veya sosyal katılım düzeyini, nitelik ve/veya nicelik açısından bir şekilde eksik olarak algılamasıyla ilişkili olmaktadır. Öznel bir deneyim ile ifade edilen yalnızlık, oldukça geniş bir sosyal ağa sahip olan (yani sosyal izole olmayan) birinin kendini hala yalnız hissedebilmesini ya da tam tersi durumda çok az sosyal ağlara sahip olmasına rağmen kendini yalnız hissetmemesini vurgulamaktadır (Grenade ve Boldy, 2008: 469).

Yaşam boyunca sosyal izolasyon ve yalnızlık deneyimi farklılaşmakla birlikte özellikle yaşlılıkta bireyleri önemli ölçüde etkilediği belirtilmektedir. Bu bağlamda yaşlılıkta eş kaybı, emeklilik, yalnız yaşama olasılığının yüksek oluşunun (Seyfzadeh vd., 2019: 365) ve artan sağlık sorunlarının yaşlı bireylerde sosyal izolasyon ve yalnızlık riskini artırdığı vurgulanmaktadır (Grenade ve Boldy, 2008: 468).

Sosyal izolasyon ve yalnızlık riskini arttıran bu tür faktörlerin etkisi ise yaşlı bireylerin kırsal ve kentsel alanda yaşamlarına göre farklılık göstermektedir. Nitekim Havens vd. (2004: 135-137) tarafından yapılan bir çalışmada yaşlı bireylerin sosyal izolasyon ve yalnızlığında etkili olan faktörler kırsal ve kentsel yaşlılar bakımından karşılaştırmalı olarak ele alınmaktadır. Söz konusu çalışmaya göre kırsal alandaki yaşlı bireylerin yaşadıkları sosyal izolasyonda, “tek başına yaşama”, “akrabalarından uzak yaşama”, “yaşam tatmininin düşük olması”, “bilişsel gerileme” ve “üç ya da daha fazla fonksiyonel sağlık sorununa sahip olma” gibi faktörler etkili olurken; kentsel alanda ise daha çok “85 yaş ve üzeri olma”, “tek başına yaşama” ve “üç ya da daha fazla fonksiyonel sağlık sorununun bulunması” temel belirleyiciler olarak tespit edilmektedir. Benzer şekilde kırsal alandaki yaşlı bireylerin yalnızlık durumunda; “gelecekteki finansal zorluk beklentisi”, “tek başına yaşama”, “yaşlılara saygı duyulmadığını hissetme”, “düşük yaşam tatmini” ve “dört veya daha fazla kronik hastalığı olma” etkili iken; kentsel alanda “eş kaybı/eşinden ayrılma” ve “dört veya daha fazla kronik hastalığı olma” belirleyici olmaktadır. Dolayısıyla bazı potansiyel belirleyiciler hem kır hem kent için anlamlı bir ilişki yaratmakta ve bu durum kırsal ve kentsel alandaki benzerlikleri de ortaya koymaktadır.

Diğer taraftan sadece yalnızlık durumunu inceleyen kırsal ve kentsel alanlara ilişkin çalışmalara da rastlanılmaktadır. Bu çalışmalarda da özellikle kentsel çevrenin ve kentleşme derecesinin bireylerin yalnızlıklarında önemli bir faktör olduğu vurgulanmaktadır. Broese van Groenou vd. (1999: 235-242) tarafından Hollanda'da yaşlı bireylerin yalnızlık durumuna ilişkin kırsal ve kentsel farklılıkların araştırıldığı çalışmada; kentleşme derecesine göre bir dikotominin olduğu, kırsal alanlardaki ve daha az kentleşmiş bölgelerdeki yaşlı bireylerin ortalama yalnızlığı daha düşük iken artan kentleşme ile yalnızlığın giderek yükseldiği belirtilmektedir. Elde edilen sonuçlar kentleşmiş bir bölgede ve nispeten daha az yaşlı bireyin bulunduğu bir mahallede yaşamının daha yoğun yalnızlık duygularına katkıda bulunduğunu göstermektedir.

Benzer şekilde Nzabona vd. (2016: 875-876) tarafından Uganda'da yaşlı bireylerin yalnızlık durumunu inceleyen çalışmada da kentsel alandaki yaşlı bireylerin kırsal alandaki yaşlı bireylere göre iki kat daha fazla yalnızlık sorununu deneyimledikleri ortaya konmaktadır. Bu durumun ise kentlerdeki yaşlı bireylerin birbirlerini pek tanınamalarından ve kentli yaşam tarzından kaynaklanabileceği şeklinde açıklanmaktadır. Söz konusu çalışmada kentteki yaşlı bireylerin yalnızlık oranı daha yüksek çıkmakla birlikte kırsal alanda yalnızlık sorunu yaşadığını bildiren bazı yaşlı bireyler olduğu da tespit edilmiştir. Bu bireyler yalnızlık sorununda kırsal çevrenin etkili olduğunu, bu bağlamda kentsel alanların bireylerin yalnızlığını giderecek birçok hizmete, televizyon, radyo gibi can sıkıntısını azaltabilecek medya olanaklarına sahip olması ile açıklamaktadır.

Kırsal ve kentsel alanların karşılaştırılmalı olarak değerlendirildiği bu tür çalışmalarda genellikle yaşanan sorunun belli bir alanda (kent ya da kır) yoğunlaştığına dair sonuçlarla karşılaşılmaktadır. Ancak gerek kırsal gerek kentsel alanlardaki yaşlı bireylerin yaşadıkları sorunlarda farklı faktörlerin etkisinden de bahsetmek gerekmektedir. Örneğin Çin'de kırsal alanda yaşlı bireylerin yalnızlık sorununu inceleyen bir çalışmada; yaşlı bireylerin çoğunun yalnızlık sorununu deneyimledikleri ve yalnızlıklarında yaş, cinsiyet, mesleğin belirleyici olduğu vurgulanmaktadır. Bununla birlikte aile işlevinin en güçlü belirleyici olduğu, ikinci sırada ise sosyal desteğin önemli bir etkisinin bulunduğu ortaya konmaktadır (Wang vd., 2011: 1167). Dolayısıyla kırsal ve/veya kentsel alanların kendine has özelliklerinin yanı sıra yaşlı bireylerin sosyo-demografik özellikleri de söz konusu alanda yaşanan sorunu etkilemektedir.

Kır/Kent Ayrımında Yaş(lı) Ayrımcılığı

Yaşa dayalı ayrımcılık, bireylerin yaşı ile ilgili geliştirilen olumsuz, uygun olmayan tavır, tutum ve davranışları içermektedir. Söz konusu ayrımcılık, gençlerin de maruz kalabileceği bir sosyal sorun olmakla birlikte en fazla yaşlı bireyleri etkilemektedir (Buz, 2015: 268-269). Yaş(lı) ayrımcılığı, yaşlı bireylere yönelik oluşturulan olumsuz önyargı ve kalıpyargılar tarafından şekillenmektedir. Buna göre toplumda yaşlıların genellikle hasta, zayıf ve işe yaramaz olarak görülmeleri, yavaş hareket etmeleri, fiziksel, zihinsel ve ekonomik olarak bağımlı olmaları, öğrenmeye, yeni teknolojiye ayak uyduramamaları, daha az üretken olmaları şeklinde oluşturulan kalıpyargılar yaşlı bireylerin yaşa dayalı ayrımcılığa maruz kalmasına yol açmaktadır (Islam, 2014: 100-101).

Yaşlı bireylere yönelik ayrımcılıkta cinsiyet, meslek, medeni durum gibi faktörlerin yanı sıra sosyo-kültürel bağlamın da etkisi olduğu belirtilmektedir. Örneğin yaşlılara yönelik ayrımcılığın Doğu Avrupa ülkelerinde daha yoğun, İskandinav ülkelerinde ise daha az görülmesi bu durumu yansıtmaktadır. (Heuvel, 2012: 296). Öte yandan ülkelerin mevcut kentsel ve kırsal nitelikli yerleşim alanları açısından da yaşlı bireylerin ayrımcılık deneyimlerindeki farklılıklar ya da benzerlikler önem arz etmektedir.

Nitekim Braga vd. (2019:1) tarafından Brezilya'da yaşlı bireyler arasında algılanan ayrımcılık ile kırsal/kentsel yerleşim yerleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada hem kent hem de kırsal alanlarda yaşayan yaşlı bireylerin ayrımcılığa en fazla maruz kaldıkları alanın sağlık hizmeti ortamları olduğu vurgulanmaktadır. Algılanan ayrımcılığın kırsal yaşlılar ile karşılaştırıldığında kentsel yaşlılar arasında önemli ölçüde daha yüksek oranda gerçekleştiği belirtilmektedir. Bu anlamda kentsel çevre algılanan ayrımcılıkta temel bir rol oynamakta ve özellikle sağlık hizmetlerinin sunulduğu ortamlar ise en yaygın ayrımcı deneyimlerin yaşandığı alanları oluşturmaktadır.

Benzer şekilde Liao ve Wang (2018: 1107-1110) tarafından Çin'de gerçekleştirilen bir çalışmada; kentsel alandaki yaşlı bireylerin hastaneye yatış hizmetine erişimde yaşa dayalı eşitsizliklere ve ayrımcılığa maruz kaldıkları tespit edilmiştir. Bu durum ise hastanelerin piyasa odaklı yönetimi ve bir hastanenin performansının yatak devir hızı, iyileşme oranı ve ölüm oranı gibi istatistiklere dayalı olarak değerlendirilmesi ile ilişkili olmaktadır. Bu kapsamda yaşlı hastaların iyileşme oranlarının düşük olması ve hastane yatışlarının uzun süreli gerçekleşmesi beklentisi ile hastaneye yatış hizmetlerine erişimde yaşa dayalı ayrımcılık ile karşılaştıkları belirtilmektedir. Bunun yanı sıra Qin vd. (2020: 12), hizmetlerin ücretsiz sunulmamasının da kırsal ve kentsel alandaki gelir eşitsizlikleri bağlamında hizmetlere erişimde ödeme gücü engeli ortaya çıkararak yaşlı bireyler arasında ayrımcılığa neden olduğunu vurgulamaktadır.

Diğer taraftan kırsal ve kentsel alanlarda yaşayan yaşlı bireylerin hizmetlerin kalitesi bağlamında da ayrımcılığa maruz kaldıkları durumlar oluşmaktadır. Bu doğrultuda Sun vd. (2020: 405), kentsel alandaki yaşlı bireylerin kırsal alandaki yaşlı bireylere göre daha kaliteli sağlık hizmetlerine erişim imkânlarına sahip olduğunu ve bu durumun kentteki bireylerin daha sağlıklı olmasına öncülük ettiğini belirtmektedir. Bu nedenle kırsal ve/veya kentsel alanda yaşamak, sağlık alanındaki eşitsizliği açıklamada önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir.

Ayrımcılığın yaşamın birçok alanında karşılaşılabilecek bir olgu olduğu düşünüldüğünde ise ayrımcılığa maruz kalınan her bir alanın mekânsal bağlamda ilişkisinden bahsedilebilir. Bu kapsamda yaşlı bireylerin ayrımcılığa maruz kaldığı alanlardan bir diğerini teknoloji oluşturmaktadır. Genellikle genç yaş grubu ile karşılaştırıldığında yaşlı bireylerin yeni teknolojilere uyum sağlayamaması ve beceri, yetkinlik bağlamındaki eksiklikler yaşlı bireylerin teknoloji alanında karşılaştığı ayrımcılığın bir yönünü oluşturmaktadır. Ancak yaşlı bireylerin kırsal ve kentsel alanlarda yaşaması da bireylerin bu alanda karşılaştıkları eşitsizlikleri, ayrımcılığı yansıtmaları açısından önem arz etmektedir. Nitekim Yaakob vd. (2016: 65-79) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada; kırsal ve kentsel yaşlı bireyler arasında kişisel bir bilgisayara sahip olma, internet aboneliği ve internete erişim gibi hususlarda farklılıklar olduğu ortaya konmaktadır. Buna göre özellikle kırsal alanlarda ikamet edenlerin büyük bir çoğunluğunun internete erişmekte zorluk çektiği, kişisel bilgisayar sahipliğinin ve internet aboneliğinin kentsel alandaki yaşlı bireylere göre daha düşük seviyede gerçekleştiği belirtilmektedir. Böylelikle kırsal ve kentsel alanlar arasında dijital bir uçurumun yaşandığı da vurgulanmaktadır.

Kır/Kent Ayrımında Yaşlı Yoksulluğu

Yaşlı yoksulluğu, yaşlı bireylerin yaşam kalitesini, sosyal ve ekonomik refahını etkileyen önemli sosyal sorunlardan birini oluşturmaktadır. Nüfus yaşlandıkça bu sorunun daha görünür olması ve acil çözüm gerektirmesi de muhtemel gözükmektedir. Nitekim TÜİK İstatistiklerle Yaşlılar 2021 Raporuna göre yaşlı nüfusun yoksulluk oranının yıllar itibari ile giderek arttığı ortaya konmaktadır. Buna göre 2016 yılında %16 olan yaşlı yoksulluk oranının 2020 yılında ise %16,7' e yükseldiği; cinsiyete göre incelendiğinde ise yoksulluğun yaşlı kadınlar arasında daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Bu doğrultuda 2020 yılında yaşlı erkeklerin yoksulluk oranı %15,6 iken yaşlı kadınlarda %17,6 şeklinde daha yüksek oranlarda gerçekleşmektedir.⁷ Benzer şekilde Tufan vd. (2019: 1) tarafından gerçekleştirilen Türkiye GeroAtlas Araştırması sonuçlarına göre de yoksulluk yaşlılık dönemindeki önemli riskler arasında yer almakla birlikte bu durumdan en çok yaşlı kadınların etkilendiği tespit edilmektedir.

Yaşlı kadınlar arasında yoksulluk oranlarının daha yüksek olması ise özellikle kadınların eğitim düzeyi, istihdam durumunu olumsuz yönde etkileyen toplumsal cinsiyet rollerinin kümülatif bir yansımaya işaret etmektedir. En fazla yaşlı kadınları etkilemekle beraber yoksulluk sorunu genel olarak yaşlı bireylerin yaşam seyrindeki dezavantajlarının kümülatif bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Böylelikle söz konusu dezavantajlar bazı bireyleri yoksulluğa karşı daha riskli hale getirmektedir. Bu bağlamda çoğunlukla kadınların, göçmenlerin, sağlık durumu kötü ve bakıma ihtiyaç duyan yaşlı bireylerin, yoksulluk sorunu karşısında daha riskli grubu oluşturdukları belirtilmektedir.

Öte yandan yaşlı bireylerin yaşadıkları mekânın da yoksulluk riskinde önemli bir etkisi olduğu ve kentte yaşayan yaşlı bireylere göre kırsal alandaki yaşlı bireylerin yoksulluğa daha fazla maruz kaldıkları vurgulanmaktadır (Ayan, 2021: 172). Bu konuda yapılan çalışmalardan biri olarak Zhu vd. (2020: 13), Çin'de kentsel alanda yaşayan yaşlı bireylerin kırsal alandakilere göre gelir, sosyal güvenlik, eğitim gibi birçok alanda daha avantajlı olduklarını belirtmektedir. Söz konusu çalışmaya göre kentteki yaşlıların çoğunun sosyal güvencesi var iken kırsal alandaki yaşlıların ise geçinebilmek için ya çalışmak durumunda oldukları ya da nafaka ile temel ihtiyaçlarını karşılamak durumunda oldukları tespit edilmiştir. Bu durumun ise kırsal alandaki yaşlı bireylerin yoksulluklarında etkili olduğu ve daha fazla ekonomik sıkıntı çekmelerine yol açtığı ifade edilmektedir.

Nitekim Glasgow ve Beale (1985: 26) yetersiz barınma ve iletişime erişim sorunlarının kırsal alandaki yaşlı bireyleri kentteki yaşlı bireylere göre daha fazla etkilediğini ve bu bağlamda yoksulluğun kırsal alandaki yaşlılar arasında daha yaygın olduğunu belirtmektedir. Benzer şekilde Masud ve Haron (2014: 125) tarafından Malezya'daki yaşlı bireyler arasında gelir eşitsizliklerinin incelendiği bir çalışmada da kırsal alanda yaşayan yaşlı bireylerin kentsel alandaki yaşlı bireylere göre yoksulluk oranlarının daha yüksek olduğu tespit edilmektedir. Buna ek olarak Jensen ve McLaughlin (1997: 467) ise kırsal alandaki yaşlı bireylerin yoksulluktan çıkma olasılıklarının da kentsel alandaki yaşlı bireylere göre daha düşük olduğunu vurgulamaktadır.

Genel olarak kırsal alandaki yaşlı bireylerin kentteki yaşlı bireylere göre daha fazla yoksulluk sorununa maruz kaldıkları belirtilmekle birlikte kimi çalışmalarda kırsal ve kentsel yaşlı bireylerin yoksulluk algılarındaki farklılıklar da dikkat çekmektedir. Örneğin Türkan ve Sezer (2017: 54-55) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada;

⁷ TÜİK, İstatistiklerle Yaşlılar 2021, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Yasli-lar-2021-45636> Erişim tarihi: 20.07.2022

kırsal alandaki yaşlı bireylerin düşük gelir düzeyine rağmen kendilerini yoksul olarak görmedikleri ortaya konmaktadır. Bu farklılıklarda bireylerin yoksulluğu tanımlama ve algılama biçiminden bahsetmek mümkün görülmektedir. Nitekim Davran vd. (2020: 11-12) tarafından Şanlıurfa'ya bağlı köylerde yaşayan yaşlılara ilişkin gerçekleştirilen çalışmada; yaşlı bireylerin yoksulluk algılarını sağlıklı olma, karnını doyurma ve başkalarına muhtaç olmama şeklindeki faktörlerin belirlediği ve bu doğrultuda kırsal alandaki yaşlı bireylerin büyük bir çoğunluğunun kendilerini yoksul olarak değerlendirmedikleri belirtilmektedir.

SONUÇ

Dünyada nüfusun hızla yaşlanması ile birlikte yaşlılık, 21. yüzyılın en önemli demografik olgularından biri haline gelmektedir. Demografik yaşlanma olarak adlandırılan bu süreç ile birlikte yaşlı bireylerin ekonomik ve sosyal refahlarını, yaşam kalitelerini olumsuz yönde etkileyen artan sağlık sorunları, bakım ihtiyacı, sosyal izolasyon, yalnızlık, yoksulluk gibi sosyal sorunlar daha görünür hale gelmektedir. Nüfus yaşlandıkça bu tür sorunların daha büyük bir endişe kaynağı oluşturması ve bu bağlamda yaşlı bireylerin iyi bir yaşam kalitesine sahip olabilmesi, aktif, sağlıklı, başarılı yaşlanmaları konusunda tam bir başarıya ulaşabilmenin önünde engel teşkil etmesi de muhtemel görülmektedir.

Öte yandan bu tür sorunlar için tüm yaşlı bireylerin maruz kaldığı ya da bu tür sorunların yaşlı bireyleri aynı derecede etkilediği şeklinde bir anlayış söz konusu olmamaktadır. Zira yaşlı bireyler sadece cinsiyet, gelir, eğitim durumu gibi değişkenlere göre değil aynı zamanda yaşadıkları mekâna göre de bir çeşitliliğe sahip olmaktadır. Nitekim yaşlı bireylerin genel olarak günlük yaşam pratiklerinde yaşadıkları mekânın önemli bir rolünün ve etkisinin olduğu bilinmektedir. Bu durum mekânsal bağlamda kentsel ve kırsal yaşlanma deneyimlerindeki farklılıkları yansıtmakla beraber karşılaştıkları sorunları da etkilemektedir. Özellikle uluslararası literatürde yaşlı bireylerin maruz kaldığı sorunların kentsel ve kırsal alanda karşılaştırmalı olarak ele alındığı çalışmalar incelendiğinde ise mekânın önemli bir belirleyici olduğu görülmektedir. Örneğin yaşlılık dönemindeki en önemli sosyal sorunlardan biri olan yoksulluk ile ilgili yapılan birçok çalışmada kırsal alandaki yaşlı bireylerin kenttekilere göre daha yoksul olduğu sonucuna varılmaktadır. Benzer şekilde ihtiyaç duyulan hizmete erişimde kırsal ve kentsel alanlar arasındaki farklılıklar dikkate alındığında, kırsal alandaki yaşlı bireylerin sağlık hizmetlerine erişememesi kentsel alandaki bireylere kıyasla daha fazla sağlık sorunu ile karşılaşmasına neden olmaktadır. Bu durum kırsaldaki yaşlı bireyleri sadece yaşadıkları yer nedeniyle kentsel alanlara kıyasla daha dezavantajlı konuma getirmektedir. Üstelik kötü sosyo-ekonomik koşullarla birleştğinde daha fazla sosyal sorun riski ile karşılaşması muhtemel olmaktadır. Öte yandan hizmetlere erişim söz konusu olsa bile hizmet sunulan ortamlarda karşılaşılan yaşa dayalı eşitsizliklerin kentsel alandaki yaşlı bireyleri daha fazla etkilediği durumlar söz konusu olmaktadır. Bu bağlamda kentsel çevrenin, algılanan ayrımcılıkta temel bir rolü olduğu belirtilmektedir. Kentsel çevre ve kentleşme derecesi aynı zamanda yalnızlık sorununda da önemli bir faktör olarak tespit edilmektedir. Nitekim artan kentleşme ile yalnızlığın giderek arttığı, kentleşmiş bir bölgede ve nispeten daha az yaşlı bireyin bulunduğu bir mahallede yaşamının daha yoğun yalnızlık duygusu ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bu durum kentsel alandaki yaşlı bireylerin daha fazla yalnızlık sorununa maruz kalmasında etkili olmaktadır.

Bu minvalde yaşlılık ile ilgili çalışmalarda kırsal ve kentsel alanların analizlere dahil edilmesi her iki alanda yaşanan sorunların nedenlerinin tespiti ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi bakımından önem arz etmektedir. Bu tür tespitler, yaşlılık ile ilişkili sosyal politikalar geliştirilirken kırsal ve kentsel alanlara özgü politikalar geliştirilmesi konusunda bir fikir sunması bakımından da önemli görülmektedir. Nitekim kır ve kente özgü politikaların geliştirilmesinin kır/kent arasındaki eşitsizliklerin azaltılmasında, yaş dostu ortamların sağlanmasına dönük politika hedeflerinde ve genel olarak yaşlı bireylerin yaşam kaliteleri ve refahının artırılmasında gerekli olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Ananias, J. & Strydom, H. (2014). "Factors Contributing to Elder Abuse and Neglect in the Informal Caregiving Setting", *Social Work/Maatskaplike Werk*, 50(2), 268-285.

Asayesh, F. & Özben, M. (2019). "Huzurevleri ve Yaşlılık: Ağrı ve İstanbul Örnekleri", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(2), 849-864.

Avery, E. E., Hermsen, J. M. & Kuhl, D. C. (2021). "Toward a Better Understanding of Perceptions of Neighborhood Social Cohesion in Rural and Urban Places", *Social Indicators Research*, 157(2), 523-541.

Ay, S. & Çetin, B. N. (2022). "Deprem Mağduru Yaşlı Bireylerin Mekân Memnuniyetlerinin İncelenmesi: Elâzığ Örneği", *Sosyolojik Bağlam Dergisi*, 3(3), 236-250.

- Ayan, F. S. (2021). “Kırsalda Yaşlanma ve Yoksulluk: Germencik Örneği”, (Ed. Cem Ergun), Yaşlılık ve Yoksulluk, ss. 153-176, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Azak, S. N. & Belir, Ö. (2020). “Yaşlı Bireylerin Kent Mekânlarını Kullanım Analizleri: Heybeliada’da Bir İnceleme”, *Modular Journal*, 3(1), 20-38.
- Bahadır, Z., Ay, F. & Özgün Başbüyük, G. (2022). “Türkiye’de Huzurevlerinde Yaşayan Yaşlıların Genel Profili, Yaşama Yönelik Beklenti ve Endişelerinin Değerlendirilmesi”, *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 15(2), 83-97.
- Berardo, F. (1967). *Social Adaptation to Widowhood Among a Rural-Urban Aged Population*, Report No: Bull-689, Washington State University, Pullman, College of Agriculture.
- Berner, J., Rennemark, M., Anderberg, P., Jogr us, C., Sk oldunger, A., Wahlberg, M., Elmst ahl, S. & Berglund, J. (2015). “Factors Influencing Internet Usage in Older Adults (65 years and above) Living in Rural and Urban Sweden”, *Health Informatics Journal*, 21(3), 237-249.
- Bianchetti, A. & Novelli, A. (2019). “Sarcopenia in the Elderly: From Clinical Aspects to Therapeutic Options”, *Geriatric Care*, 5(1), 23-32.
- Bi er, H. (2002). “Sosyal Sorunlar  er evesinde Yaşlılar”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Braga, L., Caiaffa, W. T., Ceolin, A. P., Andrade, F. B. & Lima-Costa, M. (2019). “Perceived Discrimination Among Older Adults Living in Urban and Rural Areas in Brazil: A National Study”, *BMC Geriatrics*, 19(67), 1-11.
- Broese Van Groenou, M.I., Van Tilburg, T.G. & de Jong-Gierveld, J. (1999). “Eenzaamheid Bij Ouderen en Kenmerken van de Omgeving”, *Mens&Maatschappij*, 235-249.
- Burnette, D., Ye, X., Cheng, Z. & Ruan, H. (2021). “Living Alone, Social Cohesion and Quality of Life Among Older Adults in Rural and Urban China: A Conditional Process Analysis”, *International Psychogeriatrics*, 33(5), 469-479.
- Buz, S. (2015). “Yaşlı Bireylere Yönelik Yaş Ayrımcılığı”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(53), 268-278.
- Cadmus, E. O. & Owoaje, E. T. (2012). “Prevalence and Correlates of Elder Abuse Among Older Women in Rural and Urban Communities in South Western Nigeria”, *Health Care for Women International*, 33(10), 973–984.
- Cao, W. & Dewancker, B. (2020). “Analysis on the Configuration Condition and Spatial Position Relationship of the Main Functions in Residential Type Nursing Home for the Elderly in Japan”, *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*, 495, 1-7.
- Chao, T. S., Jiang, X., Sun, Y. & Yu, J. (2021). “A Space-Time Analysis of Rural Older People’s Outdoor Mobility and Its Impact on Self-Rated Health: Evidence from a Taiwanese Rural Village”, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18 (11), 1-18.
- Chen, M. & Chan, K. L. (2022). “Elder Abuse and Neglect in China: Prevalence, Co-occurrence and Intergenerational Risk Factors”, *Journal of Interpersonal Violence*, 37(11:12), 1–24.
- Davran, M. K., Sevin , M. R. & Can elik, M. (2020). “Şanhurfa İli K ylerinde Yaşlıların Demografik ve Sosyo-Ekonomik Durumları ile Yoksulluk ve Yaşlılık Algıları”, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(73), 1-17.
- Demirkan T rel, G. (2011). “Yaşlı Barınma Mekanlarında Tasarımın Gelişmesi”, *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 4(1-2), 28-43.
- Dimah, K. P. & Dimah, A. (2003). “Elder Abuse and Neglect Among Rural and Urban Women”, *Journal of Elder Abuse & Neglect*, 15(1), 75-93.
- Efe, M., Saraç, Z.F., Savaş, S., Kılavuz, A. & Akçiçek, S. F. (2021). “Sarcopenia Prevalence and The Quality of Life in Older Adults: A Study From Turkey’s East”, *Ege Tıp Dergisi*, 60(1), 52-59.
- Ergun, C. & Dericioğulları Ergun, A. (2020). “Harvey’in Mekân Tartışmaları Ekseninde Yaşlıların Gözünden Kentsel Dönüşüm”, *Akademik Hassasiyetler Dergisi*, 7(14), 121-145.
- Esendemir, Ş. (2016) “Türkiye’de Yerinde Yaşlanma ve Mekân Gerontolojisinin Temel Parametreleri”, *Sosyoloji Dergisi*, 36(2), 411-429.
- Eyüboğlu, H. & Zorlu, T. (2021). “Yerinde Yaşlanma ve Konutlarda Yaşama Mek nlarının Tasarımı”, *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 14(2), 59-69.

- Gholipour, F., Khalili, Z. & Abbasian, M. (2020). "Definitions and Theories of Elder Abuse", *Elderly Health Journal*, 6(2), 140-145.
- Gillanders, W.R., Buss, T.F. & Hofstetter, C.R. (1996). "Urban/Rural Elderly Health Status Differences: The Dichotomy Reexamined", *Journal of Aging & Social Policy*, 8(4), 7-24.
- Glasgow, N. & Beale, C.L. (1985). "Rural Elderly in Demographic Perspective", *Rural America/Rural Development Perspectives*, 2(1), 22-26.
- Gorbien, M. J. & Eisenstein, A. R. (2005). "Elder Abuse and Neglect: An Overview", *Clinics in Geriatric Medicine*, 21(2), 279-292.
- Gökgür, P. (2006). "Yaşlıların Kentsel Mekânda Kendilerini Daha İyi İfade Edebilmeleri İçin Alınması Gereken Önlemler", *Tasarım+Kuram Dergisi*, 3(4), 71-77.
- Görgün Baran, A., Günay, B., Bereketli, B. & Işık, I. (2020). "Sosyal Sermaye, Güven ve Yalnızlık Açısından Yaşlıların Yaşam Deneyimleri Üzerine Nitel Bir Araştırma", *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 13(2), 72-89.
- Grenade, L. & Boldy, D. (2008). "Social Isolation and Loneliness Among Older People: Issues and Future Challenges in Community and Residential Settings", *Australian Health Review* August, 32(3), 468-478.
- Günaydın, D. (2019). "Yaşlanma ve İş Gücü", (Ed. Velittin Kalinkara), *Yaşlılık Yeni Yüzyılın Gerçeği*, ss. 1-34, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Havens, B., Hall, M., Sylvestre, G. & Jivan, T. (2004). "Social Isolation and Loneliness: Differences Between Older Rural and Urban Manitobans", *Canadian Journal on Aging*, 23(2), 129-140.
- Heuvel, W. (2012). "Discrimination Against Older People, *Reviews in Clinical Gerontology*", 22(4), 293-300.
- Hodge, H., Carson, D., Carson, D., Newman, L. & Garrett, J. (2017). "Using Internet Technologies in Rural Communities to Access Services: The Views of Older People and Service Providers", *Journal of Rural Studies*, 469-478.
- Innes, A. (2019). "Rural-Urban Comparisons in Caregiving for Older Adults", (Ed. Danan Gu ve Matthew E. Dupre), *Encyclopedia of Gerontology and Population Aging*, Springer, Cham.
- Islam, R. (2014). "Ageism and Age Discrimination in Old Age: An Overview", *Philosophy and Progress*, LV-LVI (1:2), 92-108.
- İçli, G. (2022). "Pandemi Süreci ve Yaşlılık (Denizli İli Örneği)", *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 15(2), 45-51.
- İsen, B. (2022). "Mekân ve Yaşlılık, İstanbul'un Farklı Bölgelerinde Yaşlılık ve Mekânsal Pratikler", *Toplumsal Değişim Dergisi*, 4(1), 28-55.
- Jensen, L. & McLaughlin, D.K. (1997). "The Escape From Poverty Among Rural and Urban Elders", *The Gerontologist*, 37(4), 462-468.
- Kahraman, B., Uğur, T. D., Girgin, D. & Koçak, A. B. (2022). "COVID-19 Döneminde Yaşlı Olmak: 65 Yaş ve Üzeri Bireylerin Pandemi Sürecinde Yaşadığı Sorunlar", *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 39(1), 124-143.
- Kalaycı, I., Tuna Uysal, M. & Özkul, M. (2020). "Sözde Saygın Özde Mağdur Türkiye'de ve Dünyada Yaşlı İstismarı ve İhmali", (Ed. Deniz Say Şahin), *Yaşlanmaya Sağlık Sosyolojisi Perspektifinden Multidisipliner Yaklaşımlar*, ss.355-394, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Kalinkara, V. (2015). *Yaşlılarda Mekân Algısı: Yerinde Yaşlanmayı Destekleyecek Düzenlemeler*, Yaşlılık Atölyesi, 20-21 Ekim, İstanbul.
- Kalinkara, V. (2016). *Temel Gerontoloji Yaşlılık Bilimi*, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Kaur, J., Kaur, J. & Sujata, N. (2015). "Comparative Study on Perceived Abuse and Social Neglect Among Rural and Urban Geriatric Population", *Indian Journal of Psychiatry*, 57(4), 375-378.
- Koçak, O. (2019). *Teori ve Araştırma Boyutuyla Sosyal Sorunlar*, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Koçman, A. (2006). "Yaşlılıkta Bakıma Muhtaçlık ve Bakım Güvencesi", *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 17(2), 109-113.

- Kurt, G. (2008). "Türkiye'de Yaşlılık Olgusuna Sosyolojik Bir Bakış (Sivas İl Örneği)", Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Lak, A., Aghamolaei, R., Baradaran, H. R. & Myint, P. K. (2019). "Development and Validation of Elder-friendly Urban Spaces Questionnaire (EFUSQ)", *BMC Geriatrics*, 19(336), 1-14.
- Liao, T. F. & Wang, C. (2018). "Permanent Emergency: Inequality in Access to Hospitalisation Among Urban Elderly Chinese", *Global Public Health*, 13(8), 1098-1113.
- Lopata, H. Z. & Levy, J. A. (Ed.) (2003). *Social Problems Across the Life Course*, Rowman & Littlefield Publishers, ABD.
- Marcellini, F., Giuli, C., Gagliardi, C., & Papa, R. (2007). "Aging in Italy: Urban-Rural Differences", *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 44(3), 243-260.
- Masud, J. & Haron, S. A. (2014). "Income Disparity Among Older Malaysians", *Macrothink Institute, Research in Applied Economics*, 6(2), 116-131.
- Mazocco, L., Gonzalez, M. C., Barbosa-Silva, T. G. & Chagas, P. (2019). "Sarcopenia in Brazilian Rural and Urban Elderly Women: Is There Any Difference?" *Nutrition*, 58, 120-124.
- Mooney, L. A., Knox, D. & Schacht, C. (Ed.) (2011). *Understanding Social Problems*, (7. Baskı), Cengage Learning, Wadsworth.
- Nord, C. & Byerley, A. (2020). "Translocal Optimisation: Assembling Rural and Urban Spaces for Later Life in Urban Namibia and Uganda", *Journal of Southern African Studies*, 46(1), 109-127.
- Nzabona, A., Ntozi, J. & Rutaremwa, G. (2016). "Loneliness Among Older Persons in Uganda: Examining Social, Economic and Demographic Risk Factors", *Ageing & Society*, 36(4), 860-888.
- Oğuz, D., Çakıcı, I., Sevimli, G. & Özgür, Ş. (2010). "Yaşlı Bakım Evlerinde Dış Mekân Tasarımı", *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 3(1-2), 23-33.
- Özgür, E. M. (2019). "Yaşlanmanın Coğrafyaları: Coğrafi Gerontolojide İlerleme", *Tartışmalar ve Araştırma Gündemi, Coğrafi Bilimler Dergisi*, 17(1), 78-109.
- Özgür, E. M. & Yakar, M. (2021). "Coğrafya Önemlidir! Nüfus Yaşlanmasına Mekânsal Bir Perspektiften Bakmak", *Yaşlılık Çalışmaları Dergisi*, 5(2), 3-29.
- Palmore, E. (1984). "Health Care Needs of the Rural Elderly", *The International Journal of Aging and Human Development*, 18(1), 39-45.
- Patel, A.B. & Mishra, A. J. (2018). "An Empirical Study of Elder Abuse in The State of Uttar Pradesh of India", *Quality in Ageing and Older Adults*, 19(2), 106-116.
- Pettibon, W. H., Van Hasselt, V. B. & Hersen, M. (1996). "Social Adaptation in Older Adults", (Ed. Michel Hersen ve Vincent B. Van Hasselt), *Psychological Treatment of Older Adults An Introductory Text*, p.11-33, Plenum Press, New York.
- Pongchaiyakul C., Limpawattana, P., Kotruchin, P. & Rajatanavin, R. (2013). "Prevalence of Sarcopenia And Associated Factors Among Thai Population", *Journal of Bone and Mineral Metabolism*, 31(3), 346-350.
- Qin, V. M., McPake, B., Raban, M. Z., Cowling, T. E., Alshamsan, R., Chia, K. S., Smith, P.C., Atun, R. & Lee, J. T. (2020). "Rural and Urban Differences in Health System Performance Among Older Chinese Adults: Cross-Sectional Analysis of a National Sample", *BMC Health Services Research*, 20(372), 1-14.
- Repo, V. (2018). "Spatial Control and Care in Finnish Nursing Homes", *Area*, 51(2), 233-240.
- Sathya, T. & Premkumar, R. (2020). "Association of Functional Limitations and Disability With Elder Abuse in India: A Cross-Sectional Study", *BMC Geriatrics*, 20(220), 1-11.
- Say Şahin, D. (2021). "Yaşlanan Dünya, Demografik Dönüşüm ve Aktif Yaşlanma", (Ed. Gülsüm KORKUT), *Sağlık, Sosyal ve Ekonomik Yönleriyle Yaşlılık*, ss.1-18, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Seyfzadeh, A., Haghghatian, M. & Mohajerani, A. (2019). "Social Isolation in the Elderly: The Neglected Issue", *Iranian Journal of Public Health*, 48(2), 365-366.

Shahar, S., Vanoh, D., Mat Ludin, A.F., Ajit Sing, D.K. & Aizon Hamid, T. (2019). “Factors Associated With Poor Socioeconomic Status Among Malaysian Older Adults: An Analysis According to Urban and Rural Settings”, *BMC Public Health*, 19(4), 1-12.

Sun, J., Lyu, S. & Zhao, R. (2020). “Socioeconomic Inequality in Health Outcomes Among the Elderly: Evidence from a Cross-Sectional Study in China”, *Risk Management and Healthcare Policy*, 13, 397-407.

Şentürk, M. & Kurtkapan, H. (2017). “Yaşlılığın Mekânsallaşması: Kadıköy Moda’daki Bir Apartman Üzerine Nitel Bir Çalışma”, *Yaşlılık Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 4-19.

Şentürk, Ü. (2018). *Yaşlılık Sosyolojisi, Yaşlılığın Toplumsal Yörüngeleri*, Dora Yayınevi, Bursa.

Taşkesen, C. G. (2017). “Kırsal ve Kentsel Alanlarda Yaşlanma, Yaşlılık ve Yaşlılar: Denizli İli Örneği”, Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Tufan, İ., Kılavuz, A., Özgür, Ö., Ayan, S., Gürdal, F. Y. & Engin, B. (2019). “Türkiye’de Gerontoloji Atlası: Yaşlı Yoksulluğu ve Yalnızlık Üzerine Bulgular”, *Geriatrik Bilimler Dergisi*, 2(1), 1-7.

Türkan, M. & Sezer, S. (2017). “Yaşlı Yoksulluğunun Yarattığı Sosyal ve Psikolojik Sorunlar: Muğla Örneği”, *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(4), 35-57.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) İstatistiklerle Yaşlılar 2021, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İstatistiklerle-Yaslılar-2021-45636> (Erişim Tarihi: 20.07.2022)

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Sağlık Araştırması, Bireylerin Genel Sağlık Durumunun Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=saglik-ve-sosyal-koruma-101&dil=1>, (Erişim Tarihi: 21.07.2022)

United Nations Department of Economic and Social Affairs (UNDESA), Population Division, World Population Prospects 2022, <https://population.un.org/wpp/Download/Standard/Population/> (Erişim tarihi: 03.01.2023)

Verma, S. K. (2008). “Working and Non-working Rural and Urban Elderly: Subjective Well being and Quality of Life”, *Indian Journal of Gerontology*, 22(1), 107-118.

Wang, G., Zhang, X., Wang, K., Li, Y., Shen, Q., Ge, X. & Hang, W. (2011). “Loneliness Among The Rural Older People in Anhui, China: Prevalence and Associated Factors”, *International Journal of Geriatric Psychiatry*, 26(11), 1162-1168.

Wenger, G. C., Davies, R., Shahtahmasebi, S. & Scott, A. (1996). “Social Isolation and Loneliness in Old Age: Review and Model Refinement”, *Ageing and Society*, 16(3), 333-358.

Wimo, A., Elmstahl, S., Fratiglioni, L., Sjölund, B.M., Sköldunger, A., Fagerström, C., Berglund, J. & Lagergren, M. (2017). “Formal and Informal Care of Community Living Older People: A Population Based Study From The Swedish National Study on Aging and Care”, *The Journal of Nutrition, Health & Aging*, 21(1), 17-24.

Yaakob, H., Wan Hassan, W. H. & Daud, S. R. (2016). “Digital Divide Among Elderly Workers- A Comparative Study Between Public and Private Sectors in Melaka”, *Asian Journal of University Education*, 12(1), 53-81.

Yüceşahin, M. M. (2011). “Küresel Bir Süreç Olarak Demografik Dönüşüm: Mekânsal Bir Değerlendirme”, *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 9(1), 11-27.

Zhang, X., Dupre, M.E., Qiu, L., Zhou, W., Zhao, Y. & Gu, D. (2017). “Urban-Rural Differences in the Association Between Access to Healthcare and Health Outcomes Among Older Adults in China”, *BMC Geriatrics*, 1-11.

Zheleva, E. (2013). “Psycho-Social Adaptation of the Elderly”, *Trakia Journal of Sciences*, 11(3), 234-236.

Zhu, J., Liang, C., Lucas, J., Cheng, W. & Zhao, Z. (2020). “The Influence of Income and Social Capital on The Subjective Well-Being of Elderly Chinese People”, Based on a Panel Survey, *Sustainability*, 12(11), 1-22.